

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 17 april 1917 kl. 3 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 9, i anledning av herrar Sternes och Waldéns motion nr 284, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om införande av statsmonopol å tillverkning och import av socker.

Närvarande: herrar von Sneidern, Winberg, Widlund, Johansson i Brånalt*, Johansson i Trollhättan, Modig, Carlsson i Solberga, Ericsson i Atvidaberg, Larsson i Kroken, samt Ohlsson i Säljeröd.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uti en inom andra kammaren väckt motion, nr 284, som för förberedande behandling hänvisats till utskottet, hava motionärerna hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt låta utreda, huruvida och på vad sätt statsmonopol å tillverkningen och importen av socker måtte kunna införas.

I fråga om motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet finner uppenbart, att sockertillverkningens handhavande och landets förseende med dess oundgängliga behov av socker på sådant

*Utskottets
yttrande.*

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 13 saml. 3 avd. 9 häft. (Nr 9.)

sätt, att allmänna samhällsintressen på bästa sätt tillgodoses, äro angelägenheter, som måste vara föremål för statsmakternas synnerliga uppmärksamhet. Allbekanta förhållanden sådana som sockerindustriens egenkap av såväl tullskyddad som accispliktig näring, dess förtrustning ävensom dess konflikter med den å sin sida starka och välorganiserade makt, som betodlarne i våra södra provinser utgör, ha vid upprepade tillfällen givit anledning till att härav föranledda frågor varit föremål för statsmakternas behandling. Särskilt genom den kännedom, som härigenom vunnits om sockerindustrien berörande förhållanden, ha otvivelaktigt tankar väckts om önskvärldheten av att statsåtgärder skola vidtagas, varigenom såväl upprivande strider beträffande sockerindustriens ställning för framtiden skulle kunna undvikas eller förmildras, som samhälliga intressen beträffande denna näring även i andra avseenden bättre än hittills skulle kunna tillgodoses. På sina håll har man då i likhet med motionärerna ansett, att den åtgärd, som borde bli föremål för särskild prövning, vore statsmonopolisering av hela sockerindustrien.

Utskottet ställer sig därför ingalunda avvisande till ett övervägande rörande de olika vägar, på vilka det kan säkerställas, att de samhälliga intressena bliva fullt tillgodosedda vid sockertillverkningens handhavande i vårt land, men finner den av motionärerna påyrkade särskilda framställningen till Kungl. Maj:t härom av förhållandena icke påkallad. Genom andra kammarens beslut den 21 mars i år har nämligen kammaren, med bifall till en av herr Palmstierna väckt motion, beslutat att hos Kungl. Maj:t begära, att de s. k. trustsakkunniga lämnades i uppdrag att »verkställa utredning och framlägga förslag till de åtgärder, vilka befinnas erforderliga för att i de fall, då viktiga samhällsintressen beröras, gentemot monopolföretag samhällets krav må kunna bevakas». Denna framställning var föranledd därav, att de år 1911 tillsatta trustsakkunnigas uppdrag — i strid med vad på många håll och även i riksdagen uppfattats — endast omfattade en teoretisk undersökning, rörande monopolföretags förekomst, arbetssätt och inflytande på prisbildningen i vårt land. Genom nu begärd utvidgning av de sakkunnigas uppdrag skulle i de sakkunniga erhållas ett organ med skyldighet att uppmärksamma monopolistiska företags verksamhet och i fall, då denna icke tillräckligt tillgodosåge samhällets berättigade intressen, hos statsmakterna föreslå erforderliga åtgärder mot ett dylikt missförhållande. Att även sockertrusten kommer att bli föremål för de sakkunnigas uppmärksamhet, har man särskild anledning att förvänta på grund av den uppmärk-

samhet, som ägnats trustens verksamhet, såväl i herr Palmstiernas ovan-
nämnda motion, som i den debatt i andra kammaren, vartill utskottets
utlåtande över omnämnda motion gav anledning.

Utskottet får på grund härav hemställa,

att herrar Sternes och Waldéns motion nr 284
icke måtte till någon andra kammarens åtgärd för-
anleda.

Stockholm den 17 april 1917.

På utskottets vägnar:

AXEL VON SNEIDERN.
